



טורי בירמן צבי  
326809  
בן ציפורה ואברהם  
נולד ב- י' שבט תרצ"ז 22.1.1937  
התגייס לצה"ל באוגוסט 1955  
שרת בגדוד "גדעון" (13)  
נפל ב- ד' תשרי תשט"ז 20.9.1955  
בעת שירותו הצבאי.





### מירמון, אבי

בן אברהם וצפורה. נולד ביום י' בשבט תרצ"ז (22.1.1937) במגדל. התורם חברים במושב בית-שערים מאז שנת 1938. במושב סיים הילד את לימודיו בבית-הספר היסודי, המשיך בבית-הספר התיכון ברמת-דוד וסיים את לימודיו התיכוניים בכפר-הרשע. היה מבחירי-המושב ומסור לו בכל נפשו. אהב את עבודת-האדמה ושאהף להקדיש לה את חייו. השתייך לתנועת "הנוער העובד". שקט היה ועניו ובכל זאת בלט בחברה. חרוך ואחראי. טוב-לב ומוכן להשיט יד עזרה לכל מבקש. נויט לצה"ל באוגוסט 1955. נמסר במחלה ביום ד' בתשרי תשס"ז (20.9.1955) והובא למנוחת-עולמים בבית-הקברות האזרחי בבית-שערים.



**שנות החמישים הראשונות (1951-1954)**

במשך חמש השנים המפרידות בין קליבות תל-אלי-מוטילה (מאי 1951) ובין קרבות מתחמי רסיה (נובמבר 1956) במסגרת מכצע "קדש" פיקדו על החטיבת שלושה מח"טים נוספים: אסף שמחוני ז"ל (1952-1953), יששכר שדמי יבדל"א (1954-1955) וחיים ברדוד ז"ל (1955-1956). חיו אלה חמש שנים של אימונים קשים, פעילות מבצעית מובלעת (ברק" של החטיבה נטל חלק במבצע "הר'געש", פעולת גמול גדולה נגד המצרים באזור הסבחה וואדי סידם, בנובמבר 1955), קליטת כוחי אדם נוסף ואיכותי יותר, טיפוח המשמעת והאווירה היחידה, ופעילות בטחון-שוטף שגרתית, בדרך כלל בגבול הישראלי-סודי.

במבצע "הר'געש" (פעולת הסבחה), כבשו לוחמי גדוד "ברק", את מוצבי ואדי סידם; פלוגה ב' את מוצבי "דבקה 1" ו"דבקה 2", ופלוגה ה' בפיקודו של סרן קלמן מנן את מוצב "תמר". אבידות המצרים במוצבי ואדי סידם היו 11 תרומים ר'7 שבויים. מחיילי גולני נפצעו 11. בדצמבר 1955 השתתפו חיילי פלוגה ג' מגדוד "הבוקעים הראשון" (ערדיין במסגרת חטיבת "גבעתי" הסדירה) במבצע "עליוזית" ("פעולת כנרת") נגד מוצבי הסורים בחופה הצפון-מזרחי של הכנרת, וכבשו את מוצב נוקיב החדשה.

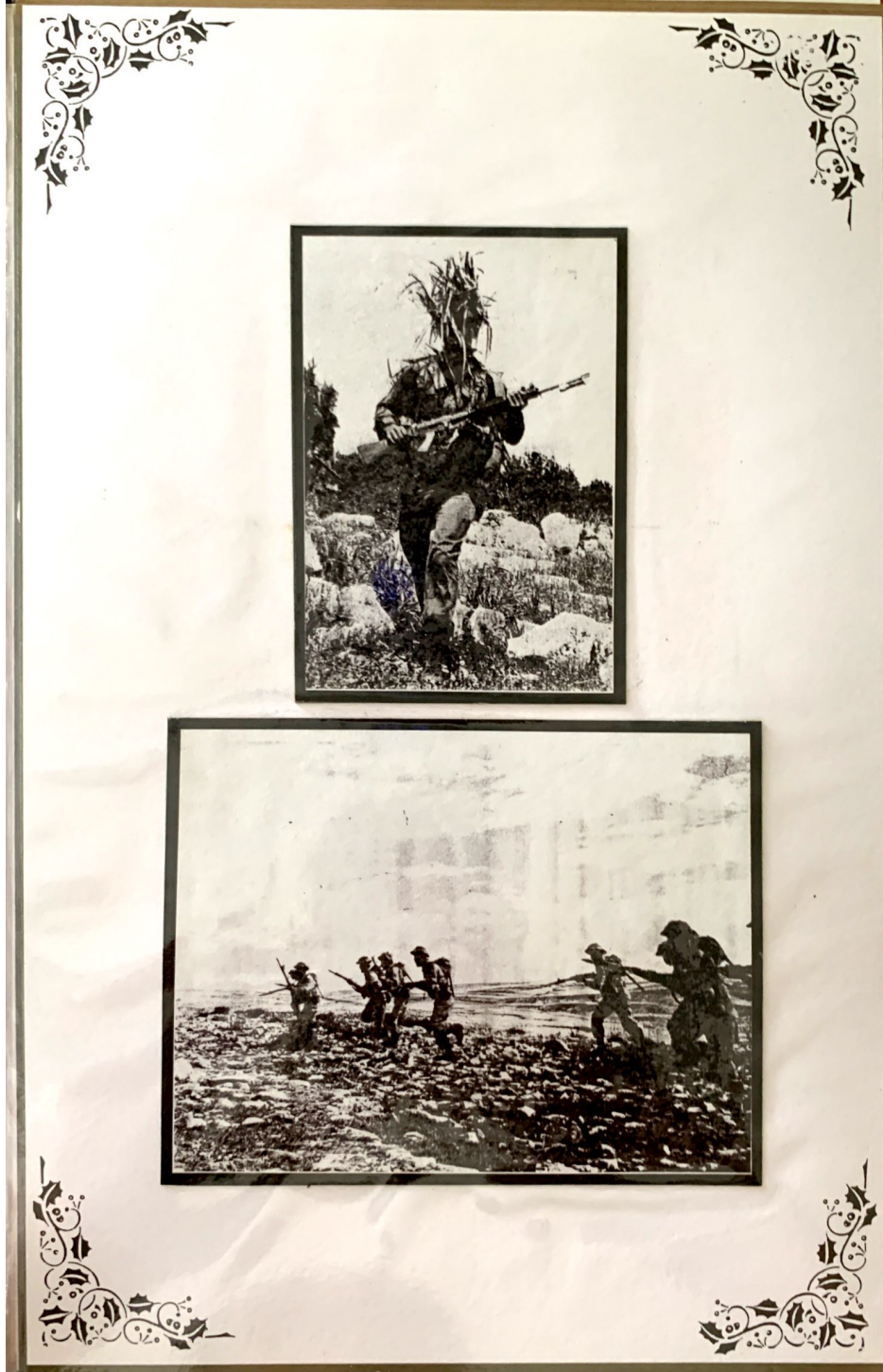


"קבוץ גלויות" של גולני  
בשנות ה-50



אימונים







עמליה, אברהם וצבי

## קווים לדמותו של צבי ז"ל

אחי, צבי, נולד במגדל. כשהיה בן שנה עברנו לבית שערים.

כל חייו חלם להיות חקלאי טוב. חיכה בקוצר רוח ליום שבו יגמור את השירות הצבאי, ויוכל להקדיש את כל כוחו ומרצו לפיתוח משק ההורים.

כשהיה עדיין ילד לקח חלק בעומס הכבד של העבודה ברפת, בלול, בגן הירק, במטעים ובשדות הבעל, ומילא את חלקו במסירות ובאחריות יוצאות דופן. היה חרוץ, ועבד בזריזות שהפליאה את כולם.

היה לו רצון ברזל. מכשולים לא הרתיעו אותו. משימות קשות משכו אותו בחבלי קסם. בהיותו בן חמש החליט ללמוד לחרוש, כי שמע מפי הגדולים שזוהי עבודה קשה, שקטנים בשום אופן אינם יכולים לעשותה. באחד הימים אבא מצא אותו הולך מאחורי הפרדה וחורש. ידו האחת מחזיקה את המושכות, ידו השניה לופתת בקושי את ידית המחרשה שהתנשאה מעל לראשו, ופניו זוהרים.

כשהיה כבן תשע ההורים נסעו מן הבית, והפקידו אותו ואותי לטפל במשק. היינו צריכים להוציא את הפרות מהרפת לחצר. את אחת הפרות, שהיתה ידועה בפראותה, לא הצלחנו להתיר. אני פחדתי מהקרניים שלה וצבי, בגלל קומתו הקטנה, לא הגיע לסוגר שעל צווארה. הוא דחה בתוקף את הרעיון שלי לקרוא לעזרתו של שכן, והחליט לפתור את הבעיה באופן עצמאי, עלה על הצינור שמעל לראשי הפרות, החזיק בכל כוחותיו בקרני הפרה, ופקד עלי שאפתח את הסוגר, במצב הזה כבר לא פחדתי מן הפרה. פתחתי את הסוגר, צבי הניח לקרניים, והפרה יצאה לאיטה אל החצר מבלי לפגוע בנו.



צבי ועמליה



בהגיעו לגיל בר מצווה קיבל מדודו אופניים גדולים וישנים. ה  
היה קטן קומה. רגליו בקושי הגיעו לדוושות. ההורים, שמעו  
לא רכבו על אופניים, הציעו שיחכה בסבלנות, ולא ינסה לעלו  
על אופניו עד שיימצא מישהו, שאפשר ללמוד ממנו איך לרכב  
אופניים ואיך לתקן אותם. הוא הקשיב לדבריהם, לא אמר דו  
ונעלם מן הבית. לאחר כשעה יצאנו מן הבית וראינו אותו חוז  
על פנינו רכוב על אופניו. את הפנצ'ר הראשון, שהתגלה עוד  
באותו היום, תיקן בעצמו ללא שום עזרה של מופתחה.

למרות שהיה צעיר ממני, התנהג כאילו הוא האח הגדול, ואני האחות הקטנה.  
כשהיינו מדללים תירס, בכל פעם שגמר לדלל את השורה שלו, היה ממחר לעזור לי לגמור את השורה  
שלי. לפעמים כשהייתי מביעה התפעלות מחריצותו ורזיונותו, היה חוזר ומסביר לי שלא מדובר כאן  
בזריזות אלא במרחק מן האדמה. לו קל יותר לעבוד בדילול, כי הוא נמוך ממני.  
כשהייתי מייללת שהברחשים מציקים לי, היה מרגיע אותי, וחוזר ומודה שגם הוא סובל מהיצורים  
הגוחתים האלה, אבל הוא למד להתעלם מהם, כי הרי, בסופו של דבר, מי הם בכלל?  
בזמן הוצאת תפוחי אדמה, כשהיה רואה אותי הולכת עם דלי מלא אל נקודת האיסוף, היה ממחר לתו  
ולעזור לי בסחיבת הדלי.

הוא לימד אותי לרכב על אופניו בסבלנות רבה ובעמל רב. אחרי שידעתי לרכב, נעשיתי מכורה לכלי הו  
הזה. צבי לא עשה מזה עניין. בכל פעם ששינינו רצינו לרכב על האופניים בדיוק באותו הזמן, היה מוח  
ומחכה בסבלנות עד שסיימתי, והחזרתי לו את אופניו. אני זוכרת, שאמא שלנו אמרה פעם בכעס, שא  
מנצלת את טוב ליבו, ושכבר מזמן שכחתי למי שייכים האופניים. צבי הגן עלי אז, ואמר שהוא נותן לי  
אופניו רק כשהוא רוצה להת לי. וכך נסתתמו טענותיה הצודקות של אימנו, ויותר לא חזרה עליהן.



צבי התגייס לגולני באוגוסט 1955, והיה חייל בצה"ל שבועות אחדים בלבד. בזמן הטירונות בהיותו במסע התמוטט, אבל סירב לקבל עזרה. בשארית כוחותיו הגיע עד קו הסיום של המסע, והתעלף. הביאו אותו למרפאה צבאית, שנקראה אז בית חולים 10. שם, במשך עשרה ימים, רחוק מבני משפחתו, נאבק על חייו.

בערב ראש השנה, שלושה ימים לפני מותו, נודע לנו שהוא חולה. קיבלנו מכתב, ובו כתב שהוא מרגיש לא כל כך טוב. אבא אמר אז, שאם צבי כותב שהוא מרגיש לא כל כך טוב, סימן שהוא חולה מאוד. גם כתב ידו העיד על כך שמצבו איננו טוב. לא יכולנו להגיע אליו בגלל החג. גם לטלפן לא יכולנו. במוצאי החג, אחרי שתי יממות של חרדה לגורלו, הגיעו הורי למקום שבו אושפז. הם חזרו משם אבלים. למחרת היום, בשעות הצהריים, הגיעה הידיעה על מותו.

אחרי מותו צה"ל לא מסר לנו שום ידיעה על סיבת המוות, ואבא לא הסכים שאברר אם צה"ל ערך חקירה בעניין הזה.

לאחרונה, שנים רבות אחרי מות הורי, באדיבותם של אנשי היחידה להנצחת החייל, התאפשר לי לעיין בתיק של צבי. שם מצאתי את העדויות שנשמעו בפני וועדת החקירה, שהוקמה כדי לחקור את נסיבות מותו. וועדה זו לא מצאה את סיבת המוות, אבל מתוך העדויות מתגלית הנחישות של צבי להמשיך לשרת ביחידה הקרבית. הרופא שטיפל בו בבית חולים 10 סיפר שהיה חולה שקט ונוח, שלא הטריד את הסגל הרפואי, אבל ציין, שהרבה לשאול בעניין הכושר הקרבי שלו, כי הוא חשש שמא יורידו לו אותו אחרי שיבריא, וימנעו ממנו להמשיך לשרת בגולני.

צבי שירת בצה"ל שבועות ספורים בלבד, אבל בזמן הקצר הזה עשה מאמצים בלתי נלאים כדי למלא את המשימות שהוטלו עליו. הוא השתדל מאוד, השתדל עד מוות, להיות חייל קרבי טוב.

עמליה





מתוך מכתביו של

צבי בירמן ז"ל



הורי לא הקדישו תשומת לב לתיעוד תולדות המשפחה. הם לא שמרו  
מכתבים, ולא כתבו תאריכים על גבי צילומים של בני המשפחה.  
לרוע המזל, הלכתי בדרכם. לא שמרתי את המכתבים הרבים שצבי ש  
אלי במשך חמש שנים. באופן מקרי לגמרי נשארו לי ארבעה מכתבים.  
אין לי תשובה לשאלה, למה דווקא אלה שרדו.

שלוט לך צמחיה,

אני יושב במקרו של יום חמישי, וחושב אם לכתוב מכתב ומחליט שכן.

רבות אין לי לספר אך רמז אחד אני יכול לתת לך: אני מנהל את

משק הבית לבד.

אצלך, אני מבין, הצניינים הולכים למישרין. אני מקווה, שילכו כק שט

הנאה. אין לי עכשיו פנאי לצטוק בעציות מחשבתיות צמקות. הבית

מצפה להרצה יותר נצימה.

מאורעות חשובים לא היו אצלנו השבוע. כונית קבלה לריקה נגד

כלבת, וזיזרת האדמה שלפני הבית מצפה שמהו יבטו ממנה.

כידוע לך (או לא ידוע), לא הבנתי כראוי, בצצט לא הבנתי בכלל את

תוכניותיך, "למרות שתפסו חלק ניכר מזמנך בפואק בשבת האחרונה

הביתה. ולכן אני מניח לאדמה. להצמיח בקטט ובשלוה את כל מה

שתרצה. את נדבר פרציות, אז אנחנו מתחילים לחשוב על הוצאה

לפועל של תוכנית רחבה.

אין לי מה להוסיף.

צבי

דרישת שלוט מכולט





עמליה, צבי וסוס אביר

19.1.1954

בית שצריט

שלום רב לך צמליה,

את מכתבי זה אני כותב אחרי בואי מטויל בהרי ירושלים. את מכתביך  
האחרונים קראתי יום אחרי יום, למרות שכתבת אותם במרחק זמן של  
ארבעה ימים.

הטויל נמשך יומיים. ביום ראשון נסענו ברכבת לירושלים. בוקרנו  
בכנסיית נוטרדעם ההרוסה, אשר משקיפה על כל הציר הצחיקה. עוד  
באותו יום יצאנו את ירושלים והצענו לצין כרם. למחרת, יום שני,  
יצאנו את צין כרם, ויצעדנו על רכס ההרים שמבדיל בין נחל חניניה  
לבין נחל שורק. אחר כך חצינו את נחל שורק, והצענו בצהרי היום  
להרטוב. בארבע וחצי יצאנו ברכבת חיפה. הביתה הצענו בעשר בערב.  
הטויל הוכתר בהצלחה עם מבחנית הזמן ושם מבחנית ההספק.  
את תשימי לב, תיווכחי שאני כותב לך כל זאת רק מפני שאין לי מה  
לכתוב.

נ.ב. דבר יחידי שיש לי למסור לך, הוא שאנחנו מחכים לך !!

להתראות !

דרישת שלום מכולם.

צבי

לא רבים הכירוהו, הוא היה נער שקט ולא הרבה לדבר על עצמו, אך  
משהצטח בעיניו החומות, וראית את מבטן הרך והשקט, חשת שעולט  
מלא מקופל מאחוריהן.

קשה לספר על צבי. אני בטוחה שכל מה שאספר עליו, יהיה חיוור  
לעומת הדמות השמורה לזכרונו, שהרי מה אפשר לספר על נער, שטאת  
נפשו היחה להיות חקלאי טוב, נער שקל יום עבודה חרש ברפת,  
בשטחי הירקות ובשדה, גרם לו להתרוממות נפש.

אני זוכרת את צבי הפעוט. כבר אז היה ככל רצון ברזל, ששום מכשול  
לא הרתיע אותו. כל משימה קשה משכה אותו בחבלי קסמים, הוא אהב  
לנסות את כוחו, ומשהגיע לידי עמידה בביסיון, לא בקלות נתפס לייאוש.  
הוא לא הרשה לעצמו להכשל.

בהיותו בן חמש החליט ללמוד לחרוש, משום ששמע מפי הגדולים שזוהי עבודה  
קשה, שקטנים אינם יכולים לעשותה. ויום אחד מצאנו אותו, לתמהוננו,  
הולך לצידה של הפרדה, וחורש כגדול, יורו כקושי מביעה אל ידית  
המחרשת, ופניו זוהרים.

בהגיעו למצוות, קיבל אופניים. הוא היה אד קטן קומה, והיה עליו למצוא  
לפתוח היטב את רגליו כדי להגיע לדוושות. התגברתי בו ואסרת  
שיעבור עוד זמן רב עד שילמד לרכב על אופניו החדשים. הוא לא  
אמר דבר. לאחר שעה עבר רכוב על אופניו לפני ביהנו.

הוא היה טהור נפש. גילויים של אי צדק או חוסר הגינות הדהימו אותו.  
הרם הילדות שנשאר בו עד יומו האחרון לא הניח לו להאמין שבני אדם  
יכולים להרע בזדון. ועם זאת הייתה בו מידה של כבוד, שלא פעם  
הפתיעה אותנו. אם כי היה צעיר ממני בשנתיים וחצי, אני זוכרת  
פעמים רבות, בהן מצאתי את עצמי מקשיכה כרצינות לחוכחותיו: "איך  
יכול להיות שאין לך חשק לעבוד, כשהעבודה כוערת? - כואי אני אעבוד  
ככל הסהירות שלי, והעבודה תתקדם מהר." - כך היה נוהג לשדל אותי,  
בסבלנות של סכוגר, וברוב הפעמים הצליח.

בתקופת שרותי בצבא, צבי היה שוחפי הנאמן לכל חרוריותי ותלאתי. הוא היה נוהג לתקשיב לסיפורי, גם בשעה שכבר נמאסו על כל בני הבית, גם בסבלנות ובהבנה. רק על זאת שמד: שלא אחייהר יתר על הפידה. הוא לא סכל וברבנות.

כשהייתי מטפחה לו איך עקפתי חוק, או כיצד לא מלאתי את חפקירי בקפדנות היה כועס בכל ליכור. מעשים כאלה אף פעם לא זכרו לייחס סולח מצידור. כשגילה שאני מתקשה בקורס הקצינות, השתדל בכל ליכור לעזור לי. הוא עשה זאת כדרכו, בצנעה ובהסתר, כאילו איננו מתכוונן לכך. הוא הרבה אז לכתוב לי, אם כי פלאכת הכתיבה לא היחה חביבה עליור. היו אלה מכתבים ענייניים וקצרים, אבל המיד היחה מורגשת בהם נימה של דאגה ורצון לעודד. חודשים אחרי כן, כשמצא את צרור מכתביו אלה במגרת, דרש שאשרוף אותם. הוא התבייש בהם, הם גילו ספה מיפי נפשו, והוא לא אהב לחשוף את עצמו, אפילו לעיני אחותור.

לעולם לא אשכח את אשר אמד לי, כשבאתי הכיתה לאחר סיום הקורס, ניסיתי להתפאר בדרגה שקבלתי. צבי הסה אותי, לא היה זה לפי דוחור. אני זוכרת יפה את טון דיבורו אז, רציני מבוגר וקצת מבווייש. הוא אמד לי: "אל תתבאי, הקורס הוסיף לך רק אחריות, ו בזאת אין טעם להתפאר." היו אלה דברים של מבוגר, ולא של נער בן גילור.

צבי אהב את עבודת המשק, והיה מסור לה בכל ליכור. הוא הסיל על על עצמו אחריות לכל מה שהתרחש במשק, והוא עודנו ילד. כמסירות ללא גבול, השתדל לעזור להורים ולהקל מעליהם את משא עמודם.

אני זוכרת שעוד בהיותו פעוט, חלם עליהיום בו יוכל למלא את מקומם של ההורים בעבודה המשק, ויוכל לתת להם הזדמנות לצאת להתפשטה.

זכור לי יום אחד כזה בגלל מעשה שאירע בו. צבי היה אז כבן תשע. ההורים נטעו, והיה עלינו להוציא את הפרות לחצר. היחה לנו פרה פראית ברפת, ובשום אופן לא הצלחנו להחירה. צבי היה נמוך ולא הגיע לסוגר שעל צווארת, ואני מתדחי מקרניה. רצייתי לקרוא לעזרתו של שכן, אך צבי לא הסכים. הוא רצה למלא את התפקיד שהוטל עלינו בשלמותור.

הוא עלה על הצינור שמעל לראשי הפרות, החזיק בכל כוחות הילד שלו ובקני הפרה, ופקד עלי שאפתח את הסוגר. אני זוכרת, שלא עלה בדעתי לפחד לעשות זאת. כפתתי בו כאילו היה אדם מבוגר.

אם כי דאח במשק אח כל עולמו, ציפה בקוצר רוח ליום בו יהיה חייל.  
הוא התייחס לתקופת השרות כצבא כאל משימה קשה שיהיה עליו לביים ל  
למענה אח כל היכולת והרצון הטוב שאצורים בו. ומשימה זו משכה אותו.  
חלומו היה צנוע - להיות חייל טוב, הממלא אח חובותיו בקפדנות.  
כשהתברר שישנה אפשרות לדחות אח מועד גיוסו לתקופה ארוכה, חששנו  
כולנו להציע לו זאת. ידענו שהוא רצה להתגייס יחד עם בני כיתתו,  
וידענו כמה ציפה ליום הגיוס. היה צבי ששכנע אותנו שיש לספל  
בדחייה, משום שעזרתו במשק דרושה, ואי אפשר לוותר עליה.  
כך גם ויתר על קורס הטייס, שהיה חלומו מזה שנים, כשהתברר שיהיה  
עליו לשרת בצבא מספר שנים נוספות. הוא הסביר לי אז: "אינני  
יכול להרשות לעצמי מותרות כאלה כשבכית זקוקים לי".

תקופת חייו האחרונה הייתה תקופה רצופה סבל. הוא הרגיש שאיננו  
בריא כהמיד. הוא היה פודאג, אבל לא העז לגלות אח דאגתו.  
כשהייתי שואלת אותו כיצד הוא מרגיש, היה פוסד אחי, כשהיון עגום  
על פניו: "מצויין", וכשהיה רואה אח פני המוצאגות, היה מוסיף:  
"אני באמת מרגיש לא רע, הרי אין לי שום דבר."  
כך היה משכנע אח עצמו. הוא סרב להכיר בעובדה, שהוא איננו מרגיש  
עצמו בריא. הוא חשש שמא לא יקבלהו לצבא. זמן קצר לפני גיוסו מצאתי  
אותו סתאמן בריצה, כששאלתי אותו מדוע הוא מבזבז אח כוחותיו השיב  
שחוא מנסה לברר אם באמת קשה לו לרוץ או אולי רק נדמה לו.

כשיצא למסע הקשה בפעם האחרונה, לא ידע איש ממפקדיו, שאדם חולה  
יצא אחס. הוא העלים אח מצבו, אם כי הרגיש בוע. הוא החליט להיות  
בריא.

הוא כשל בדרך, אבל בשום אופן לא הסכים להפסיק אח ההליכה.  
סימו לנו מפקדו, שתבריו רצו לעזור לו, ולשאת אח משאו במקומו, רגם לדאח  
לא הסכים. הוא סרב להכנע לגופו החולה, והמשיך ללכת כמו כולם. בשארית  
כוחותיו סיים אח המסע, וכשהגיע למחנה הפעלה. היה זה רצון  
הכרזל של צבי שניצח בפעם האחרונה.

אחולו תלוי

תמונות ילדות  
של צבי ז"ל



חמנה משפחתית עם סבא יהודה גולדשטיין



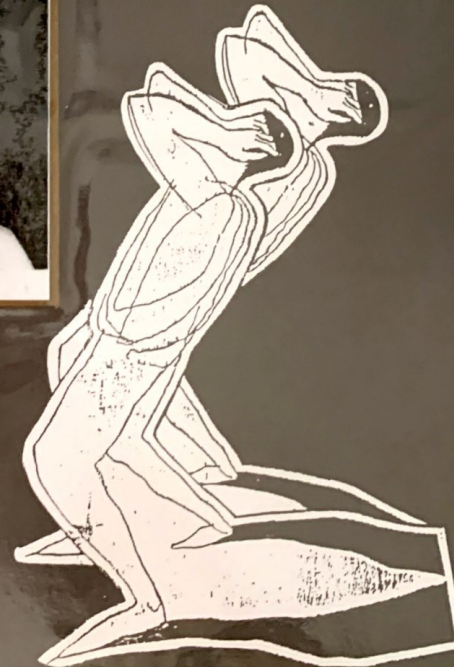




מרגלית עמליה שי וצבי



שי וצבי







מעבר למילים  
מעבר לעולם  
מעבר לתהום  
מעבר להגיון  
מעבר לרגשות  
מעל לאהבה  
מעל לאכזבה  
מעל השנאה  
מתחת לרקיע  
מתחת לכוכבים  
מתחת לדשא  
מתחת לאדמה אתה שוכב